

לפני אודיהן פרק ראשון עבודה זרה

ספרות הש"ס

רומי חיבת. משום דכתיב בהו (מלאכי ה) וקרלו להם גבול רשעה. רשע תרגום חיבתא וגמלא צמעה מרכבה כי צמעה דרבי חנינא בן תרדיון גזור על רומי חורבן גדול: **אמר** להן הקב"ה צמה עסקתם. פירוש שאלו להם צמה זהו בכל דור ודור:

וסופריה וחסמיה: **לאום**. מלכות כשהיא לבדה: **ולאום מלאום**. מתרגמינא ומלכו ממלכו ועוד יאמץ לא סייף אלא במלכות. וס"ת מסיפיה דקרא נפקא לן לקמן מי ("כסם") יגיד זאת: **ומי איכא פרובויא קמי**. והלא כולם נסקרין בסקרין אחת שנאמר יהוה יחד תורה אור לבס כדאמר בר"ה (דף יח. ת.) **ומשני**

[ג'ל כסס]

שווקים להוסיף בהם זמורה ה"ה למימר לעשות בהם מחורה לכל דבר אלא מגנה אותם בדבר גמלא כל מה שיכול כלומר אפי' לנרדף זנות עשים שווקים: **וארן** חיות אחרי תנינא דמיא לדוב. ור"ל ארבעה מלכות בכל עדיפא שנמשלה לארי דכתיב (וינמיס ד) עלה אריה משכבו והארי מלך בחיות* וי"ל דלע"ג דארי מלך מ"מ דוב הוא *עו יותר ובעל תחבולות כדאמר בפרק קמא דברכות (דף *ג.) גבי לרות האחרונות משמעות הראשונות הגיה מעשה ארי וספר מעשה דוב ורבי יתחך מפרש דבבל לא נמשלה לארי אלא צמעה שהיתה מושלת בכל העולם ועתה היא ממלכה שפלה אבל פרסגם עתה היא חסובה אחר רומי ותעמוד בחסותה עד סמוך לביאת המשיח כמו שפרשם בצמון: **הרבה** גשריו גשרנו. אף על גב דרומי גמי תקנו גשרים כדאמר בפרק צמה מוליקין (שנת דף טז.) מ"מ אינם חסובים כ"כ בתקון גשרים כמו פרס: **ואנן** בנינן. הא דלא קאמרי צבנו בית המקדש כשאלו מהן צמה עסקתם דלפי זה לא עלו אלא אוסו הדור והקב"ה שאלו צמה זהו בכל דור ודור:

[בדאיתא כחגיגה יג:] ס"א מסובן

ע"ש ליתא קך אלף בטעמא אחרת]

רבינו תנאל

ויאספו לאומים ואומר להם מי בכס יגיד זאת ואין זאת אלא תורה שנת' וזאת התורה נבנת' החשובה מכל האומות והיא מלכות רומי שנאמר ותיכול כל ארעא ותרושינה ותרוקניה' וא"ר יוחנן זו מלכות רומי ששבעה יוצא בכל העולם: **ומאן** הדחייב עיאל ברישא כדבר חסרא דאמר מלך וצבור מלך נכנס תחלה שנאמר לעשות משפט עבדו ומשפט עמי ישראל דבר יום ביומו אמר מלך וצבור מלך וזאת מיד יצא בפחי נפש (איורים נכנסו רבש"ע) (ובר"ל) נכנסו אחריה מלכות פרס הדוא חסובה בתרה שנאמר וארי חיות אחרי ור' יוחנן ר"ל ויפך אלו פרסים וכו' ויחזיקו גם הם בפחי נפש ואמריש לפניו רבש"ע כלום קבלוהו ולא קיימיהו ועל דא תברתהון דאמר רבי יוחנן מאי דכתיב ויאמר ה' מסני בא וגו' מלמד שהחזירה הקב"ה לתורה על כל האומות ולא קבלוהו אמרים לפניו רבש"ע (כלום) כפית עלינו הר כניגיה כישראל ואמרת אם אינכם מקבלים את התורה שם תהא קבורתכם שנא' ויתבישו בתחתית הת' ולא קבלוהו אמר להם ראשונות ישמעונו * שבע מצות שקבלתם היכן קיימתם אותם

הגהות הב"ח (ב) תוס' ד"ה מאי שנו וכו' שם מ"ל מלכות:

ויאספו לאומים ואין לאום אלא מלכות שנאמר *ולאום מלאום יאמין ומי איכא ערבוביא קמי הקב"ה אלא כי הוי דלא ליערבבו אינהו [בהדי הדדי] דלישמעו מאי דאמר להו [מיד] נכנסה לפניו מלכות רומי תחלה מ"מ משום דחשיבא ומגל דחשיבא דכתי' *ותאבל כל ארעא ותרושינה ותרוקניה *אמר רבי יוחנן זו רומי חייבת ששבועה יצא בכל העולם ומנא לן דמאן דחשיב עייל ברישא כדרב חסרא *דאמר רב חסרא מלך וצבור מלך נכנס תחלה לרין שנאמר *לעשות משפט עבדו ומשפט עמי ישראל [וגו'] ומעמא מאי איבעית אימא לאו אורח ארעא למיתב מלכא מאבראי ואיבעית אימא מקמי דליפוש חרון אף אמר להם הקב"ה במאי עסקתם אומרים לפניו רבש"ע הרבה שווקים תקנינו הרבה מרחצאות עשינו וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה אחרם הקב"ה שוטים שבועלים כל מה שעשיתם לצורך עצמכם עשיתם תקנתם *שווקים להושיב בהן זונות מרחצאות לעדן בהן עצמכם כסף וזהב שלי הוא שנאמר *לי הכסף ולי הזהב נאם ה' *צבאות כלום יש בכס מגיד זאת [שנאמר מ"מ] בכס יגיד זאת [ואין זאת אלא תורה שנאמר *וזאת התורה אשר שם משה מיד יצאו בפחי נפש יצאת מלכות רומי ונכנסה מלכות פרס אחריה מ"מ דהא חשיבא בתרה ומגל דכתיב *וארי חיות אחרי תנינא דמיא לדוב *ותני רב יוסף אלו פרסיים שאובלין ושתיין כדוב ומסורבלין [בשר] כדוב ומגדלין שער כדוב ואין להם מנוחה כדוב אמר להם לפניו רבש"ע הרבה גשרים גשרנו הרבה כרכים נכנסו לפניו רבש"ע וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה אחרם הקב"ה כל מה שעשיתם לצורך עצמכם עשיתם *תקנתם גשרים לימול מהם מכס כרכים לעשות בהם אנגריא מלחמות אני עשיתי שנאמר ה' איש מלחמה כלום יש בכס מגיד זאת שנאמר *מי בכס יגיד זאת ואין זאת אלא תורה שנאמר וזאת התורה אשר שם משה מיד יצאו בפחי נפש וכו' מאחר דחזית מלכות פרס למלכות רומי דלא מהניא ולא מידי מאי טעמא עיילא אמרי אינהו סתרי בית המקדש ואנן בנינן וכן לכל אומה ואומה וכו' מאחר דהוו לקמאי דלא מהני ולא מידי מ"מ עיילי סברי הנך אישתעבדו בהו בישראל ואנן לא שעבדנו בישראל מאי שנא הני דחשיבו ומאי שנא הני דלא חשיבו להו משום דהנך משכי במלכותיהו עד דאיתי משיחא אומרים לפניו רבש"ע כלום נתת לנו ולא קיבלנוה ומי מצוי למימר הכי והכתי' ויאמר ה' מסנינו בא וזרח משעיר לנו וכתיב *אלוה מתימן יבוא וגו' מאי בעי בשעיר ומאי בעי בפארן א"ר יוחנן מלמד שהחזירה הקב"ה על כל אומה ולשון ולא קבלוהו עד שבא אצל ישראל וקבלוהו אלא הכי אמרי כלום קיבלנוה ולא קיימנוה ועל דא תברתהון אמאי לא קבלתוה אלא כך אומרים לפניו רבש"ע כלום כפית עלינו הר כניגיה ולא קבלנוה כמו שעשית לישראל דכתיב *ויתבישו בתחתית ההר ואמר רב דימי בר חמא *מלמד שבפה הקב"ה הר כניגיה על ישראל ואמר להם אם אתם מקבלין את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם מיד אומר להם הקב"ה הראשונות ישמעונו שנא' רב יוסף *עמד וימודד ארץ ראה ויתר גוים מאי ראה ראה ז' מצות שקבלו עליהן רב יוסף *עמד וימודד ארץ ראה ויתר גוים מאי ראה ראה ז' מצות שקבלו עליהן

ואמר רבי יוחנן זו רומי חייבת ששבועה יצא בכל העולם ומנא לן דמאן דחשיב עייל ברישא כדרב חסרא *דאמר רב חסרא מלך וצבור מלך נכנס תחלה לרין שנאמר *לעשות משפט עבדו ומשפט עמי ישראל [וגו'] ומעמא מאי איבעית אימא לאו אורח ארעא למיתב מלכא מאבראי ואיבעית אימא מקמי דליפוש חרון אף אמר להם הקב"ה במאי עסקתם אומרים לפניו רבש"ע הרבה שווקים תקנינו הרבה מרחצאות עשינו וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה אחרם הקב"ה שוטים שבועלים כל מה שעשיתם לצורך עצמכם עשיתם תקנתם *שווקים להושיב בהן זונות מרחצאות לעדן בהן עצמכם כסף וזהב שלי הוא שנאמר *לי הכסף ולי הזהב נאם ה' *צבאות כלום יש בכס מגיד זאת [שנאמר מ"מ] בכס יגיד זאת [ואין זאת אלא תורה שנאמר *וזאת התורה אשר שם משה מיד יצאו בפחי נפש יצאת מלכות רומי ונכנסה מלכות פרס אחריה מ"מ דהא חשיבא בתרה ומגל דכתיב *וארי חיות אחרי תנינא דמיא לדוב *ותני רב יוסף אלו פרסיים שאובלין ושתיין כדוב ומגדלין שער כדוב ואין להם מנוחה כדוב אמר להם לפניו רבש"ע הרבה גשרים גשרנו הרבה כרכים נכנסו לפניו רבש"ע וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה אחרם הקב"ה כל מה שעשיתם לצורך עצמכם עשיתם *תקנתם גשרים לימול מהם מכס כרכים לעשות בהם אנגריא מלחמות אני עשיתי שנאמר ה' איש מלחמה כלום יש בכס מגיד זאת שנאמר *מי בכס יגיד זאת ואין זאת אלא תורה שנאמר וזאת התורה אשר שם משה מיד יצאו בפחי נפש וכו' מאחר דחזית מלכות פרס למלכות רומי דלא מהניא ולא מידי מאי טעמא עיילא אמרי אינהו סתרי בית המקדש ואנן בנינן וכן לכל אומה ואומה וכו' מאחר דהוו לקמאי דלא מהני ולא מידי מ"מ עיילי סברי הנך אישתעבדו בהו בישראל ואנן לא שעבדנו בישראל מאי שנא הני דחשיבו ומאי שנא הני דלא חשיבו להו משום דהנך משכי במלכותיהו עד דאיתי משיחא אומרים לפניו רבש"ע כלום נתת לנו ולא קיבלנוה ומי מצוי למימר הכי והכתי' ויאמר ה' מסנינו בא וזרח משעיר לנו וכתיב *אלוה מתימן יבוא וגו' מאי בעי בשעיר ומאי בעי בפארן א"ר יוחנן מלמד שהחזירה הקב"ה על כל אומה ולשון ולא קבלוהו עד שבא אצל ישראל וקבלוהו אלא הכי אמרי כלום קיבלנוה ולא קיימנוה ועל דא תברתהון אמאי לא קבלתוה אלא כך אומרים לפניו רבש"ע כלום כפית עלינו הר כניגיה ולא קבלנוה כמו שעשית לישראל דכתיב *ויתבישו בתחתית ההר ואמר רב דימי בר חמא *מלמד שבפה הקב"ה הר כניגיה על ישראל ואמר להם אם אתם מקבלין את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם מיד אומר להם הקב"ה הראשונות ישמעונו שנא' רב יוסף *עמד וימודד ארץ ראה ויתר גוים מאי ראה ראה ז' מצות שקבלו עליהן רב יוסף *עמד וימודד ארץ ראה ויתר גוים מאי ראה ראה ז' מצות שקבלו עליהן

שמועות ה' מ"ט

פ"ח: ח: פו.

שמועות ה' מ"ט

פ"ח: ח: פו.

ע"י ח"ס' לקמן ית' ד"ה וכו'

[ג'ל וישג]

קדושין ע"ב. מגילה י"א.

שבת לג:

שמות טו

ישעיה מג

מקדש פת. ג

[שבת פת. ג']

ב"ק לת. ג

מקדש ג יבמות כ"ג וכו'

שעיר כדוב ואין להם מנוחה כדוב אמר להם לפניו רבש"ע הרבה גשרים גשרנו הרבה כרכים נכנסו לפניו רבש"ע וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה אחרם הקב"ה כל מה שעשיתם לצורך עצמכם עשיתם *תקנתם גשרים לימול מהם מכס כרכים לעשות בהם אנגריא מלחמות אני עשיתי שנאמר ה' איש מלחמה כלום יש בכס מגיד זאת שנאמר *מי בכס יגיד זאת ואין זאת אלא תורה שנאמר וזאת התורה אשר שם משה מיד יצאו בפחי נפש וכו' מאחר דחזית מלכות פרס למלכות רומי דלא מהניא ולא מידי מאי טעמא עיילא אמרי אינהו סתרי בית המקדש ואנן בנינן וכן לכל אומה ואומה וכו' מאחר דהוו לקמאי דלא מהני ולא מידי מ"מ עיילי סברי הנך אישתעבדו בהו בישראל ואנן לא שעבדנו בישראל מאי שנא הני דחשיבו ומאי שנא הני דלא חשיבו להו משום דהנך משכי במלכותיהו עד דאיתי משיחא אומרים לפניו רבש"ע כלום נתת לנו ולא קיבלנוה ומי מצוי למימר הכי והכתי' ויאמר ה' מסנינו בא וזרח משעיר לנו וכתיב *אלוה מתימן יבוא וגו' מאי בעי בשעיר ומאי בעי בפארן א"ר יוחנן מלמד שהחזירה הקב"ה על כל אומה ולשון ולא קבלוהו עד שבא אצל ישראל וקבלוהו אלא הכי אמרי כלום קיבלנוה ולא קיימנוה ועל דא תברתהון אמאי לא קבלתוה אלא כך אומרים לפניו רבש"ע כלום כפית עלינו הר כניגיה ולא קבלנוה כמו שעשית לישראל דכתיב *ויתבישו בתחתית ההר ואמר רב דימי בר חמא *מלמד שבפה הקב"ה הר כניגיה על ישראל ואמר להם אם אתם מקבלין את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם מיד אומר להם הקב"ה הראשונות ישמעונו שנא' רב יוסף *עמד וימודד ארץ ראה ויתר גוים מאי ראה ראה ז' מצות שקבלו עליהן רב יוסף *עמד וימודד ארץ ראה ויתר גוים מאי ראה ראה ז' מצות שקבלו עליהן

בגי גחולא קיימום כיון שלא קיימום עמד והתירין להן איתגורי איתגורא א"כ מצינו *חוטא נשבר אמר מר בריה דרבינא לומר

(*) [שם יאיתא בטעמא אחרת אלף ביהו"ה י. איתא קך כמו שפתיקין תוס' דהכא]

לפני איריהן פרק ראשון עבודה זרה

מסורה
הש"ס

ומניחין

תפילין בראשיתן ולייתם בצנדיהן וכו' עד ננתקה את מוסרותיומו - בירושלמי בפרק ח'ין מעמידין דריש ננתקה את מוסרותיומו זו מלות תפילין וגמליה ממונו עבדותיומו זו מלות לייט: **אין** שחוק לפני הקב"ה - והא דלמרינן בסוף הזהב (ב"מ דף נט): **אחרי** ואמר נלחמי בני לוי אלף בדיחותא בעלמא:

שניות יושב וזן

לכך תקנו בקדושת מוסף לומר ממקומו הוא יזן כי סתם מוסף בשניות בל וזו הוא יושב וזן ואני מתפללן שיפנה מכסא דין לשבת בכסא רחמים ואין נראה ללמאי דמסקין בסמוך (לקמן ד): רלשויה יושב וזן לא יתכן אלף וחלי טענה של תפלה כך הוא: **אם** אשכחן ירושלם תשכח ימינו - פסטיה דקרא כך אם אשכחן ירושלם ששקיר שיר ה' על ארמט נכר תשכח ימינו מלגנן בכנור תדבק לשוני לחכי אם אללה לשורר צפה אם לא אזכרכי:

הקוטפים

מלותם כמו אבותינו אכלו מלוחים אף לא נאלכו מלוחים בפרק האומר בקדושין (דף סו.) עלי שיה כלומר אלף האילנות ולא בזים: **הברך** בדי שמים חוץ מלנים פחים - פי' כל המאורעות הבאות על האדם מידי יום יום בדי שמים ואין אדם יכול להרחיק גפשו מהן חוץ מלנים פחים קור וחום פחים כמו (ההלים יא) ימטר עלך רשעים פחים ולשון תלמוד יפה בעל פה טיפק לקבליה פרק שני דכנסתרינן (דף יט): **שומר** נפשו ירחק מהס - והא דלמרינן בפרק המקבל (ב"מ דף קז וס) והסיר ה' ממך כל חולי זו לנה אלמא בדי שמים שכולל להליל מן הלנה והא דלמרינן בויקרא רבה "אטנוטעוס הוא קח חיל יאה רעוא דתישחית מן לנתא חיל דא לנותא בתמייה(ב) ימיר דלחכמי" ונתא חילא אמר ליה יאה רעוא דתישחית מן סרבה אמר ליה דא דחיל דלנותא סיכסה העט בעננים לזיות לו כל אלמא לא היה בידו אטנוטעוס להליל מן התמה ויש לומר דהיינו דחיל לחרם שיהיה אנה והנה כלאטנוטעוס לא היה בידו להסתר מן התמה אבל ביושב בשניות יבנה לו בית קידן ומדר קרה והא דלמרינן "הכל בידן שמים חוץ מירלח שמים היום מיירי כמה שיגור עליו בשעת יורה כגון" גבור או חלש עני או עשיר חכם או טפש אבל לדיק ורשע לא כי שני דרכים נחומים לפניו הטוב והרע:

דמשכא תקופת חמו - ואין תקופת תשרי טופלת עד לאחר החג: **יושב בשמים ישחק** - גבי ננתקה את מוסרותיומו כתיב: **אלף טעשו גרים גרורים** - מחליהן מתגייירין ואין לא מקבלינן דמשום גדולתן דישראל קח עבדי דכתיב (שעש"ג) מי גר אחר בעצמותך עלך תורה אור יפול בעצמותך: **יושב וזן** - כרבי יוסי דלמר במסכת ר"ה ארס נידון בכל יום דכתיב דבר יום ביומו: **יושב וזן** - קולב להם מהיכן חזדמן להם פרנסתן: **קרני רלמים** - חיה חיה גדולה: **בזיני כנים** - מינא הוא דמתקרי בזיני כנים ודקין וזו הוא איכב"א בלשון ארמית ובלע"ז ליגטרי"ס: **על כריותיו** - על עבדות שפושין בדיעותיו לוי משחק אלף אריות היום: **גמולי מהלב** - שמו כשן קטנים: **עמיקי** - כמו (איוב ט) המעטיק הרים לשון סילוק: **אלף שאינן** - ב' אלפים חסירין מריבותיהם: **יומם ילום** - דן וזן ומלמד תורה: **ובזילת שירו עמי** - ובלילה נהג שירו (למעלה) עמי למטה שחך דוד לא היה מנאמם אלף כשינת הסוס וכל הלילה מתעסק בשניות ומשכחות ובתורה כדלמרינן בריש מ"ש ברכות (דף נז): **חוט של חסד** - כותן חינו בעיני הכריות: **הפוסק מדברי תורה** - מי שפוסק בתורה ופוסק על דברי שיהיה בטלה: **מלות** - דברים למלוחים ועיקר ל"א הנכתב בלוחות: **הכל בדי שמים** - מחוץ ללוחות והכליות הכלים ללחם כולם על ידי גזירת שמים: **חוץ מלנים פחים** - לנים לנה פחים חולי הבא ע"י חוס כמו (שיר ב) עד שיפוח היום:

דמשכא לתו תקופת חמו עד הגא והוה ילוו צערא *והאמר רבא *מצמער פמור מן הסוכה נהי דפמור בעומי *מי מבעמי מיד הקב"ה יושב ומשחק עליהן שנאמר *יושב בשמים ישחק וגו' א"ר יצחק אין שחוק לפני הקב"ה אלא אותו היום בלבד איכא דמתני להא דרבי יצחק אהא דתניא רבי יוסי אומר לעתיד לבא באין עובדי כוכבים ומתגייירין ומי מקבלינן מינייהו והתניא *אין מקבלינן גרים ליימות המשיח כיוצא בו לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה אלא שנעשו גרים גרורים ומניחין תפילין בראשיתן תפילין בזרועותיהם יציאת בבגדיהם מוזה בפתחיהם כיון שרואין מלחמת גוג ומגוג אומר להן על מה באתם אומרים לו על ה' ועל משיחו שנאמר *למה רגשו גוים ולאומים יהגו ריק וגו' וכל אחד מנתק מצותו והולך שנאמר *ננתקה את מוסרותיומו [וגו'] והקב"ה יושב ומשחק שנאמר יושב בשמים ישחק [וגו'] א"ר יצחק אין לו להקב"ה שחוק אלא אותו היום בלבד איני והא אמר רב יהודה אמר רב שתיים עשרה שעות היו היום *שליש הראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה שניות יושב וזן את כל העולם כולו כיון שרואה שנחתויב עולם כלייה עומד מבסא הרין ויושב על כסא רחמים שלישיית *יושב וזן את כל העולם כולו מקרני ראמים עד ביצי כנים רביעיות יושב ומשחק עם לוחות שנאמר *לוחות זה יצרת לשחק בו אמר רב נחמן בר יצחק עם בריותיו אינו משחק אלא אותו היום בלבד א"ל רב אחא לרב נחמן בר יצחק מיום שחרב בית המקדש אין שחוק להקב"ה ומנלן דליכא שחוק אילימא מדכתיב *יקרא ה' אלהים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרהה וגו' דלמא ההוא יומא ותו לא אלא דכתיב *אם אשכחך ירושלם תשכח ימיני תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי דלמא שכחה הוא דליכא אבל שחוק מיהא איכא אלא מהא *החשיתי מעולם אחדיש אתאפק וגו' ברביעיות מאי עביד יושב ומלמד תינוקות של בית רבן שנאמר *את מי יורה דעה ולמי יבין שמעיה גמולי מחלב עתיקי משרים למי יורה דעה ולמי יבין שמעיה גמולי מחלב ולעתיקי משרים ומעיקרא מאן הוה מיגמר להו איבעית אימא מיטמורן ואיבעית אימא הא והא עביד ובליליא מאי עביד איבעית אימא מעין יממא ואיבעית אימא רוב על כרוב קל שלו ושם בשמונה עשר אלף עולמות שנאמר *רכב אלהים רבותים אלפי שנאן אל תקרי שנאן אלא שאינן ואיבעית אימא רבי לוי כל הפוסק מדברי תורה ועוסק בדברי שיחה מאכילין לו גחלי רחמים שנאמר *הקוטפים מלות עלי שיחה ושורש רחמים לחכם *אמר ריש לקיש כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום שנאמר יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירו עמי *אמר ר"ל *כל העוסק בתורה *בעולם הזה הדומה ללילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד בעולם הבא הדומה ליום שנאמר יומם יצוה ה' חסדו [וגו'] אמר רב יהודה אמר רב

סוכה כו.

ימות כד:

הנהרות מהר"ב

הנהרות מהר"ב
רנשבורג
[א] רש"י ד"ס
דמשכא כו. ל"ב
ע"י גיעין דף
לא ע"כ חוס'
ד"ס נקדום
וכו' ודוק:

[לקמן ד:]

שבת קז

ההלים קד

ישעיה כז

ההלים קלז

ישעיה מז

שם כח

ההלים פח

שם מז

מגיגה יב

איוב ל

[מגיגה עט]

שם

[פסחים כ: כ"ט ע"ג]

מקוק 6

משלי כז

[מדרים ח: וע"ש ככ"ו]

ג א מיי' פ"ג מהל' סוכה
הלכס כ סג ע"ג מנ
טו"ע' א"ח סימן תרמ
כע"ד ד'
ד ב טו"ע' א"ח סימן
תלע ע"ג ז' כג"ה:
ה ג מ"י פ"ג מהלכות
איכרי כילה ה' טו:
ו ד מ"י פ"ג מהל' פ"ח
ה' ג' א סג ע"ג יב:

רבינו הנאל

עשוי ונקימה אומר להם שומים מי שפוח בערב שבת וכו': א"ר יהודה אפר רב י"ב שעות היו היום *שליש ראשונות הקב"ה מתעסק בתורה *שניות יושב וזן כל העולם כיון שנחתויב כיון כל העולם כלייה עומד כל היום עליו יושב כ"ס א דין יושב (כ"ס) [על כסא] רחמים *שלישית יושב וזן כל העולם מקרני ראמים ועד ביצי כנים (במקח כמו חצי שורה) ומטיקא מיום שחרב בחכ"א אין שפחה לפני כסא הכבוד שנא' יקרא ה' אלהים צבאות נשור וכתבי החשיתי מעולם אחרים אתאפק וגו' אלא רביעיות מאי עביד מלמד תינוקות של בית רבן שנאמר את מי יורה דעה למי יורה דעה לגמולי מחלב וכו' איבעית אימא שופע שירה מן הנהרות שנא' יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירו עמי א"ר לוי כל הפוסק מדברי תורה ועוסק בדברי שיחה מאכילין לו גחלי רחמים שנאמר *הקוטפים מלות עלי שיחה ושורש רחמים לחכם פי' הקוטפים ד"ת שרונה בלוחות ר"מ פ"ט ע"ג ע"ג עלי שירות שורש רחמים לחכם אמר ריש לקיש אין ניהנם לעולם הבא אלא הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה ומוציא יורה

הנהרות הב"ח

(ח) רש"י ד"ס חוט ז' אחר ד"ס מלות: (ג) תוס' ד"ס שומר וכו' כחמה יסוד תר כסו ונתחא אלול:

[כנסות גג:]

[נה עז:]

גליון הש"ס

גמ' ורל' אלוט' הקב"ס יושב ועוסק בתורה * עיין ילקוט פרשה כ"ו תש"ד ק"ק ע"כ בסמוך וי"ב העט:

ב"מ קז: כ"ב קמ"ד כסותה ל: ע"ש

